

ETAPE IMPORTANTE ÎN DEZVOLTAREA CAPACITĂȚII UE DE A DERULA ANGAJAMENTE OPERAȚIONALE INDEPENDENTE. STUDIU DE CAZ – OPERAȚIA ARTEMIS

Dragoș ILINCA

Institutul pentru Studii Politice de Apărare și Istorie Militară

În cursul anului 2003, Uniunea Europeană a decis dezvoltarea ritmului operațional prin lansarea primei sale operații militare autonome în Republica Democrată Congo. Cunoscută sub numele de „Operația Artemis”, aceasta a reprezentat o etapă esențială în dezvoltarea profilului autonom al UE în domeniul managementului crizelor.

Prin utilizarea studiului de caz al Operației Artemis ca metodă de cercetare, mi-am propus ca, în acest articol, să scot în evidență definirea parametrilor viitorului design operațional al UE, în mod particular pentru stabilirea cadrului conceptual asociat dezvoltării capabilităților de reacție rapidă, în special Grupurile de Luptă. Din această perspectivă, Artemis a avut un rol esențial în adaptarea cooperării europene la provocările planificării și executării obiectivelor în medii operaționale solicitante.

Cuvinte-cheie: apărare europeană, UE-NATO, Misiunile Petersberg, grupurile de luptă, UE.

CONSIDERAȚII INTRODUCATIVE PRIVIND DEZVOLTAREA DIMENSIUNII DE SECURITATE ȘI APĂRARE LA NIVELUL UE

Încă din primele sale etape de dezvoltare, cooperarea europeană în domeniul apărării s-a focalizat asupra evoluției capacității operaționale pentru a permite îndeplinirea întregului set de misiuni Petersberg. Din această perspectivă, cadrul normativ adoptat de Consiliul European, în decembrie 1999, indica opțiunile pe care UE le poate utiliza în planificarea și dislocarea propriilor angajamente operaționale. Acestea includeau două posibilități vizând utilizarea capabilităților NATO, respectiv derularea de operații autonome, pe baza contribuțiilor statelor membre. Prima opțiune, derivată din cadrul de cooperare UE-NATO (centrat pe Acordurile „Berlin+”), a fost folosită în Balcanii de Vest, unde UE și-a asumat principalele responsabilități pentru gestionarea evoluțiilor de securitate.

La începutul lunii iunie 2003, Uniunea Europeană a adoptat planul operațional și decizia de lansare a primei operații de management al crizelor (Official Journal of European Union 2003, L147, 14.06.2003, p. 42), care urma să fie dislocată câteva zile mai târziu în Republica Democratică Congo. Cunoscută, ulterior, sub numele de „Operația Artemis”, aceasta a reprezentat unul dintre elementele principale de noutate ale agendei internaționale ale acelei perioade. De asemenea, se încadra într-un complex extrem de important, atât pentru demersurile de dezvoltare a rolului UE în domeniul securității și apărării, cât și în ceea ce privește evoluția situației de securitate de pe continentul african. Astfel, decizia de lansare a unui astfel de angajament operațional trebuie privită din mai multe perspective.

În primul rând, momentul lansării se înscria într-o secvență temporală inițială, dar, în egală măsură, decisivă pentru evoluția cooperării europene în domeniul securității și apărării. Originile conceptuale ale acestui tip de abordare pot fi identificate cu ușurință în cadrul Declarației franco-britanice, adoptată în decembrie 1998, la St. Malo, prin care era subliniată necesitatea realizării capacității UE de a putea lansa și derula operații de management al crizelor în mod autonom (Rutten, 2001, pp. 8-10). Ulterior, acest obiectiv a fost încadrat în deciziile adoptate de Consiliul European de la Helsinki (9-10 decembrie 1999), vizând dezvoltarea primului obiectiv global al UE (EU Headline Goal – HLG) în domeniul militar, sub egida proaspăt lansatei Politici Europene de Securitate și Apărare (PESA). Acesta viza crearea, până în 2003, a unei forțe de reacție cu un efectiv de 50-60.000 de militari, capabilă să fie dislocată în 60 de zile și putând fi menținută în teatru până la un an (Rutten, pp. 82-92).

Pe acest fond, lansarea unui angajament autonom venea să individualizeze profilul și contribuția UE. De asemenea, trebuie privit ca un rezultat direct al ambițiilor politice asociate acestui proces, fenomen care marchează prima jumătate a anului 2003, prin progrese semnificative în dezvoltarea rolului operațional al UE. În acest context, s-au plasat lansarea, la 1 ianuarie 2003, a misiunii de poliție civilă din Bosnia-Herțegovina (EUPM BiH), urmată de dislocarea, în Macedonia, la 31 martie 2003, a primei operații militare a UE, cunoscută sub numele de *Operația Concordia*. Dezvoltată ca o formulă de preluare a misiunilor derulate de NATO, prin intermediul misiunii „*Allied Harmony*”, Concordia își găsea fundamentul normativ în Acordurile de cooperare operațională încheiate între NATO și Uniunea Europeană la mijlocul lunii decembrie 2002. Cunoscute sub numele de „*Acordurile Berlin+*”, acestea au stabilit designul procedural prin care Uniunea Europeană putea să utilizeze capacitățile de planificare și aranjamentele de comandă-control ale NATO pentru derularea propriilor operații. Definirea acestei formule de cooperare a permis preluarea responsabilităților principale de către UE în gestionarea evoluțiilor de securitate din Balcanii de Vest.

Din perspectiva parametrilor proiectului european privind cooperarea în domeniul apărării, dimensiunea operațională a UE urma să se dezvolte pe două tipologii, incluzând operațiile cu recurs la mijloacele și capacitățile NATO, respectiv operațiile autonome, structurate pe baza contribuțiilor statelor membre. Această abordare a fost agreată în contextul negocierilor NATO-UE derulate după deciziile de la Helsinki, fiind formalizate printr-un cadru de cooperare (Rutten, pp. 172-173), adoptat cu prilejul Consiliului European de la Nisa, respectiv al reuniunii miniștrilor de externe ai NATO, desfășurată la Bruxelles, între 14 și 15 decembrie 2000.

În acest context, *Artemis* reprezenta o formulă incipientă de testare a opțiunii autonome la care UE putea să recurgă în structurarea unui angajament operațional. În mod evident, identificarea rațiunilor care au condus la acest demers trebuie privite și din perspectiva intrinsecă a procesului de dezvoltare a capabilităților europene. După cum am menționat, cooperarea europeană în domeniul apărării intra într-o etapă de relativă maturizare în îndeplinirea obiectivului asumat la Helsinki. În acest sens, Consiliul European de la Laeken (decembrie 2001) a lansat Planul de acțiune în domeniul capabilităților (ECAP), prin care se dorea identificarea unor metode de remediere a deficiențelor constatate în procesul de îndeplinire a HLG 2003. Raportul final al experților implicați în acest demers a condus la identificarea unor opțiuni de acoperire a deficitelor. Pe acest fond, miniștrii apărării reuniți în cadrul Conferinței de capabilități, desfășurată la Bruxelles, în 19 mai 2003, au adoptat o declarație prin care se sublinia faptul că Uniunea Europeană are „*capacitatea operațională pe întreaga gamă de misiuni Petersberg*” (Declaration of the Capabilities Commitment Conference, 2003).

CONDIȚIILE LOCALE ALE UNUI MEDIU DE SECURITATE INSTABIL ÎN REPUBLICA DEMOCRATICĂ CONGO

Suplimentar aspectelor aferente dezvoltării PESA și subsecvent relațiilor de cooperare între UE și NATO, contextul care a contribuit semnificativ la adoptarea deciziei de lansare a *Operației Artemis* a vizat și situația din R.D. Congo. Principalul aspect a fost reprezentat de generalizarea situației de conflict în acest perimetru geografic, în condițiile accentuării combinației între conflictul interetnic și competiția pentru resursele din regiunea Ithuri. Pe acest fond, degradarea masivă a situației de securitate a antrenat majoritatea statelor din zonă, precum și un număr în permanentă creștere de miliții și grupări armate. Manifestat cu diferite niveluri de intensitate, conflictul s-a concentrat, din 1998, în principala regiune a R.D. Congo, Ithuri, unde violențele capătă accente dramatice. Numărul victimelor în rândurile populației civile crește semnificativ în intervalul 1999-2003, depășind, potrivit evaluărilor, 50.000 de persoane (Human Rights Watch, 2003).

Eforturile internaționale privind restabilirea climatului de pace în zonă au condus la încheierea Acordului de încetare a focului, semnat la Lusaka, în 10 iulie 1999, între statele din zonă (Angola, R.D. Congo, Namibia, Uganda, Rwanda și Zimbabwe). Principalele prevederi ale acestuia vizau încetarea luptelor și a violențelor pe teritoriul congolez, solicitând, totodată, dislocarea unei misiuni de menținere a păcii. Scopul principal al acesteia viza monitorizarea procesului de implementare a acordului, precum și derularea unor misiuni de supraveghere a unor misiuni de dezarmare a grupărilor armate. Misiunea ONU (*Mission de l'Organisation des Nation Unies en République Démocratique du Congo – MONUC*) avea să fie dislocată la sfârșitul anului, în baza Rezoluției Consiliului de Securitate (1279/30 noiembrie 1999). Mandatul inițial a inclus monitorizarea încetării focului și a retragerii forțelor statelor din zonă. Ulterior, prin Rezoluția 1291 din 24 februarie 2000, Consiliul de Securitate a autorizat creșterea efectivelor MONUC la 5.537 de militari, inclusiv 500 de observatori.

Sub impulsul negocierilor internaționale, procesul de pacificare a inclus, în cursul anului 2002, noi inițiative prin încheierea de acorduri privind retragerea prezenței militare de pe teritoriul R.D. Congo. Astfel, beneficiind de sprijinul Africii de Sud și al Angolei, la 30 iulie 2002 și 6 septembrie 2002, au fost semnate acorduri bilaterale, Rwanda – R.D. Congo, respectiv Uganda – R.D. Congo. Fereastra de oportunitate creată prin aceste demersuri nu a putut fi însă valorificată pe deplin, în condițiile în care acțiunile grupărilor armate împotriva populației civile se intensifică semnificativ. Pe fondul retragerii trupelor regulate ale statelor din zonă, diferitele grupări armate încearcă, cu o agresivitate extremă, să-și extindă controlul în acest perimetru. Capitala provinciei Ithuri, Bunia, redevine scena violențelor generalizate (Stale, Gurlag, 2004, p. 511), populația locală căutând refugiu în micile perimetre

protejate de MONUC, a cărui prezență în Ithuri nu reușise să se consolideze semnificativ (Taylor, Williams, 2004, p. 208). În aceste condiții, inclusiv prezența ONU este amenințată, sediul din Bunia fiind atacat de către grupările armate. În paralel, situația populației civile devine dramatică, aproximativ 50.000 de refugiați căutând să-și gasească salvarea în statele din regiune.

La 15 mai 2003, Secretarul General al ONU, Kofi Annan, lansează un apel privind intervenția internațională pentru stabilizarea situației din Bunia ca măsură temporară până la dislocarea de noi efective MONUC. În urma demersului, au fost primite răspunsuri prompte din partea Franței, Canadei, Marii Britanii, Africii de Sud și Pakistanului.

Simultan cu demersul din cadrul ONU, Kofi Annan a adresat o solicitare privind analizarea, la nivelul UE, a posibilității de acordare a sprijinului necesar în contextul cooperării sub egida PESA. Solicitarea a fost prezentată de Înalțul Reprezentant pentru politică externă și de securitate, Javier Solana, miniștrilor apărării din statele membre ale UE, în cadrul reuniunii desfășurate la Bruxelles, în 19 mai 2003. Opțiunea susținerii de către UE a unei contribuții în sprijinul procesului de stabilizare a situației din Ithuri a beneficiat de sprijinul statelor membre. Decizia adoptată cu acest prilej a vizat inițierea unui proces de analiză pentru dezvoltarea opțiunilor de angajament ale UE (Kirk, Beatty, 2003).

Trebuie subliniat că ralierea consensului la nivelul UE a beneficiat și de opțiunea fermă a Franței de asumare a unui rol operațional semnificativ în demersurile UE pe această dimensiune. Astfel, cu prilejul summitului franco-britanic desfășurat la Touquet, în 4 februarie 2003, a fost reafirmat angajamentul celor două state față de consolidarea profilului UE în domeniul managementului crizelor. În acest sens, opțiunea dezvoltării contribuției în domeniul prevenirii conflictelor și managementului crizelor în Africa, inclusiv printr-o operație autonomă, a fost afirmată ca opțiune (Missiroli, 2003, pp. 36-40) practică pentru perioada imediat următoare. Pe acest fond, la 28 mai 2003, Franța a anunțat interesul pentru asumarea rolului de națiune-cadru pentru un viitor angajament operațional al UE în Bunia.

OPERAȚIONALIZAREA DECIZIEI POLITICE A UE ÎN REPUBLICA DEMOCRATICĂ CONGO

La 30 mai 2003, opțiunea favorabilă exprimată de miniștrii apărării din statele membre ale UE a fost valorificată prin adoptarea, de către Consiliul de Securitate, a Rezoluției 1484 privind mandatul Forței Multinaționale Interimare de Urgență (IEMF), care urma să fie dislocată în Bunia. Obiectivul noului demers viza crearea cadrului juridic necesar pentru dislocarea unei forțe care să asigure stabilizarea situației în punctele fierbinți din capitala provinciei Ithuri, până la consolidarea

suficientă a prezenței ONU din R.D. Congo. În acest scop, prezența IEMF era limitată în timp, până la 1 septembrie 2003, creșterea efectivelor MONUC urmând să se realizeze până la mijlocul lunii august 2003. Din această perspectivă, acțiunile IEMF urmau să fie coordonate atent cu prezența MONUC în R.D. Congo și, mai ales, cu elementele avansate ale acesteia din Bunia. De asemenea, se avea în vedere securizarea aeroportului local, privită atât din perspectiva asigurării libertății de mișcare a asistenței umanitare, respectiv a transporturilor necesare MONUC, cât și din perspectiva situației umanitare dramatice, având în vedere că un număr mare de refugiați se adăpostiseră în acest perimetru. Mandatul IEMF viza protecția taberelor de refugiați, acordarea de sprijin pentru personalul internațional și organizațiile neguvernamentale, precum și pentru siguranța populației. După cum se observă, mandatul corespundea unei zone de conflict, presupunând un grad ridicat de intensitate a acțiunilor și în care nivelul de impredictibilitate era, de asemenea, extrem de ridicat. Din această perspectivă, mandatul forței internaționale era unul robust, încadrat în capitolul VII al Cartei ONU.

Răspunsul UE la aceste evoluții s-a concretizat prin adoptarea, la 5 iunie 2003, a Acțiunii Comune nr. 423, prin care se stabileau parametrii viitoarei operații a UE în R.D. Congo. Având în vedere caracterul de noutate absolută al acestui tip de angajament pentru UE, modalitatea de structurare a acesteia s-a bazat pe valorificarea angajamentului Franței în asigurarea efortului principal. În acest sens, a fost utilizat Conceptul Națiunii-Cadru pentru operațiile autonome ale UE, adoptat de Uniunea Europeană la 24 iulie 2002 (EU Framework Nation Concept, 2002).

Din perspectiva aranjamentelor de comandă-control, responsabilitatea principală pentru stabilirea structurilor necesare a revenit Franței, care a pus la dispoziție Comandamentul Operațional (OHQ), prin intermediul *Centre de planification et de conduite des Operations* din Paris, sub comanda generalului-maior Bruno Neveux, în cadrul căruia statele membre vor încadra poziții pe durata operației. De asemenea, potrivit prevederilor conceptului menționat, comanda forței a fost încredințată generalului de brigadă Jean-Paul Thonier. Pe aceste coordonate, OPLAN și Regulile de angajare au fost supuse aprobării Consiliului UE, în 8 iunie 2003, ceea ce a permis adoptarea Deciziei de lansare a operației (10 iunie 2003).

Conducerea politică și de orientare strategică a operației erau asigurate prin intermediul Comitetului Politic și de Securitate. Autoritatea pentru stabilirea obiectivelor și durata angajării operaționale era exercitată de Consiliul UE, asistat de Înalțul Reprezentant, acesta urmând să asigure interfața cu ONU privind derularea misiunii. Din perspectivă militară, Comitetul Militar al UE îndeplinea rolul central în monitorizarea modului de derulare, comandantul operațional având obligația să raporteze periodic asupra evoluțiilor înregistrate.

În teatru, prezența Artemis a beneficiat semnificativ de prezența franceză. În contextul dialogului derulat de Kofi Annan cu președintele Jacques Chirac,

la 20 mai 2003, armata franceză a dislocat o echipă de recunoaștere. Rezultatele acestei acțiuni au fost utilizate în procesul de planificare și pregătirea trimiterii în teatru a elementelor inițiale, care s-a realizat la 6 iunie 2003. Procesul de dislocare s-a derulat, în mare măsură, prin contribuția Franței și utilizarea elementelor de infrastructură menținute cu sprijin francez pe aeroporturile din Ciad (N'Djamena) și Uganda (Entebbe). Cu toate acestea, principala problemă cu care s-au confruntat planificatorii europeni a fost reprezentată de asigurarea capacităților de transport strategic aerian necesare dislocării efectivelor. Complexitatea acestui aspect a fost accentuată de distanța până la punctele de dislocare (aprox. 6.500 km), incompatibilitatea între infrastructura aeroporturilor din zonă și mijloacele de transport aerian strategic, precum și nemepermisivitatea mediului de securitate local. Toate aceste provocări au fost depășite prin intermediul eforturilor majore derulate de unitățile de geniu franceze și britanice pentru menținerea, la parametrii necesari, a pistelor aeroporturilor menționate. Acest aspect s-a dovedit a fi unul dintre cele mai complexe, în condițiile incompatibilității (Firenze, 2003, p. 42) tehnice majore între calitatea pistelor de aterizare și aeronavele utilizate (C-130 Hercules, C-160 Transall, DC-8, Airbus 310). De asemenea, contribuțiile privind transportul aerian strategic și tactic avansate de statele membre s-au dezvoltat semnificativ din partea Germaniei, Belgiei, Marii Britanii, dar și ale unor state nemembre UE. În acest sens, rolul statelor terțe s-a dovedit salutar în asigurarea capacităților de transport aerian, după cum este cazul Canadei și Braziliei, operând pe aeroportul din Entebbe, condițiile tehnice și de securitate nepermițând (Smith, 2017, p. 117) efectuarea de zboruri directe către Bunia. În consecință, au fost operate zboruri tactice pe o rută mult mai redusă (aprox. 300 km), între Entebbe și Bunia. Acoperirea necesarului orelor de zbor a inclus și închirierea aeronavelor de tip Antonov AN-124 (aproximativ 40 de ore).

IMPLEMENTAREA MANDATULUI MISIUNII ARTEMIS A UE

Comandamentul forței a fost stabilit în Entebbe, unde funcționa și hubul logistic al operației (Joint Support Base), simultan cu deschiderea unui post înaintat în Bunia. Nucleul luptător al angajamentului UE (Multinational Combined Arms Tactical Group) era structurat pe profilul unui batalion de infanterie întărit, având mobilitate extinsă și sprijin logistic autonom. Nucleul forței a fost asigurat de Franța (aprox. 90%) dintr-un nivel total de angajament de aproximativ 2.100 de militari. Contribuția franceză a fost completată prin participarea la operațiile din teatru a forțelor speciale suedeze. Alături de acestea, contribuțiile statelor membre s-au regăsit atât cu personal de stat major, la nivelul structurii de comandă de la Paris (Austria, Grecia, Ungaria, Irlanda, Italia, Olanda, Spania, Portugalia), cât și în zona de operații. Aici au contribuit Marea Britanie, Belgia și Germania, cu unități

specializate de sprijin logistic și medical în Bunia și Uganda.

Dislocarea efectivelor s-a finalizat până la 6 iulie 2003. Nucleul acestora (aprox. 1.300 de militari) a fost dislocat în Bunia, fiind alcătuit din contingente franceze și suedeze, având și elemente de sprijin logistic. Capacitățile MEDEVAC au fost asigurate de Germania pe aeroportul din Entebbe, respectiv Africa de Sud, prin elicoptere de transport. Componenta de protecție a forței a fost asigurată prin contribuție franceză (vehicule blindate pentru recunoaștere și antitanc – ERC 90 – Sagaie). Fără a avea o aplicabilitate imediată, au fost alocate capacități de sprijin și recunoaștere aeriană prin avioanele de luptă franceze (Mirage 2000D și F1CT/CR), care urmau să opereze de pe aeroporturile din Ciad și Uganda.

Intrarea forțelor în dispozitiv s-a realizat încă din 6 iunie 2003, acțiunile contingentelor franceze axându-se, în primă etapă, pe securizarea aeroportului și a perimetrului adiacent. Ulterior, pe măsură ce efectivele misiunii s-au consolidat (la 13 iunie, numărul militarilor dislocați în Bunia a ajuns la 400), prezența acestora s-a extins prin preluarea controlului asupra punctelor de comunicație importante.

În derularea acestor acțiuni s-au înregistrat o serie de ciocniri cu grupările armate, atacurile acestora fiind respinse cu succes de contingentul european. În paralel, capacitatea ofensivă a milițiilor locale a fost diminuată semnificativ prin blocarea canalelor de aprovizionare. O săptămână mai târziu, presiunea fermă exercitată de contingentele Artemis a dat roade, aproximativ 2.500 de rebeli părăsind, până la sfârșitul zilei de 25 iunie, orașul Bunia. Efectivele UE preiau controlul total asupra orașului, ceea ce a permis distribuirea de ajutoare umanitare, precum și întoarcerea a peste 50.000 de refugiați în capitala provinciei. De asemenea, acțiunile desfășurate de operația UE continuă și pe durata lunii iulie 2003, contribuind la eliminarea armamentului din Bunia și a prezenței grupărilor armate din perimetrul adiacent capitalei provinciei Ithuri. Pe acest fond, la 8 iulie, Bunia a fost declarată zonă demilitarizată, ceea ce a contribuit la adoptarea, la 28 iulie 2003, a Rezoluției 1493, prin care MONUC era suplimentată la 10.800 de militari.

Conform planificării, la mijlocul lunii august 2003 a fost inițiată perioada de tranziție (15 august – 1 septembrie), pe durata căreia a fost realizat procesul de transfer al responsabilităților pentru securitatea în Bunia și perimetrul adiacent de către MONUC. Acest proces s-a derulat prin intermediul contingentului din Bangladesh, acesta fiind dislocat primul în zonă, ca parte a primului val de dislocare în Ithuri, incluzând efectivele unei brigăzi de aproximativ 4.800 de militari. Ultimele etape ale predării responsabilităților s-au realizat în intervalul 1-7 septembrie, ultimele elemente ale Artemis fiind retrase gradual, până la 25 septembrie 2003, când bazele din Entebbe și Bunia sunt închise (United Nations Peacekeeping Best Practice Unit Report, 2004).

CONCLUZII

Operația Artemis reprezintă, fără îndoială, unul dintre momentele esențiale în dezvoltarea capacității UE de a derula operații autonome, atât din perspectiva modalității de structurare a acesteia, cât și din cea a eficienței cu care obiectivele mandatului au fost realizate. Asupra acestui din urmă aspect, evaluările făcute în perioada respectivă relevă concluzia unui succes, fiind catalogată drept un etalon pentru realizarea unui angajament operațional cu funcționalitate ridicată într-un mediu de securitate extrem de complex și volatil. În acest sens, acțiunile derulate de *Artemis* au avut un impact pozitiv de maximă importanță pentru stabilizarea, în plan local, a situației de securitate, permițând, totodată, întoarcerea unui număr mare de refugiați și, nu în ultimul rând, a contribuit la consolidarea cadrului general de negociere pentru normalizarea situației din R.D. Congo.

Importanța acestei operații se valorizează suplimentar din perspectiva contribuției acesteia la dezvoltarea cooperării europene în domeniul securității și apărării. Planificarea, generarea și desfășurarea operației au reprezentat teste veritabile pentru capacitatea instituțională a UE de a gestiona un astfel de angajament, conturând, astfel, un nou nivel de ambiție în dezvoltarea PESA și, ulterior, PSAC. În egală măsură, semnificația *Artemis* trebuie privită și din perspectiva faptului că, prin derularea acesteia, UE a devenit un partener internațional credibil în domeniul managementului crizelor. Operația reprezintă punctul de plecare în dezvoltarea Parteneriatului UE-ONU în domeniul managementului crizelor, fiind, totodată, prima formulă de interacțiune practică între cele două organizații în mediul operațional.

Pe coordonate similare, angajamentul UE prin intermediul operației *Artemis* a reprezentat debutul unui angajament de substanță în R.D. Congo, care se va dezvolta în perioada următoare, abordând, prin intermediul unor angajamente operaționale succesive, domenii diversificate vizând reforma sectorului de securitate.

Din perspectivă practică, experiența derulării operației *Artemis* a reprezentat elementul esențial pentru completarea instrumentarului conceptual al Uniunii Europene în domeniul managementului crizelor. Practic, aceasta a contribuit la elaborarea conceptului Grupurilor de luptă, care au reprezentat nucleul Obiectivului Global 2010, adoptat de Consiliul European în iunie 2004. Parametrii structurali utilizați în generarea contingentului angajat în R.D. Congo a reprezentat modelul utilizat ulterior pentru constituirea diferitelor formule ale Grupurilor de luptă, aflate astăzi în procesul de planificare al Uniunii Europene. Astfel, criteriile precum cele legate de rapiditatea procesului decizional, intervalul de dislocare a forțelor, structura internă a forței, modalitatea de asigurare a sprijinului logistic au fost preluate *in corpore* la nivelul Grupurilor de luptă ale UE.

Nu în ultimul rând, trebuie avut în vedere și contextul particular în care operația *Artemis* s-a desfășurat mai ales din perspectiva stadiului dezvoltării cooperării europene. În acest sens, lansarea acestui angajament s-a suprapus unei etape de validare politico-militară a progreselor înregistrate din momentul lansării, cu prilejul Consiliului European de la Helsinki, a obiectivelor UE în domeniul securității și apărării. Din această perspectivă, *Artemis* poate fi privită și ca oportunitate de testare a solidarității europene privind asumarea unui profil robust al UE în managementul crizelor.

Deși, la momentul adoptării deciziei de lansare, evaluările privind modul de îndeplinire a Obiectivului Global de la Helsinki indicau existența unor deficite de capabilități, în special pe dimensiunea transportului aerian și a elementelor C2, acestea au fost depășite prin utilizarea unor formule de cooperare internaționale care au completat angajamentul semnificativ al Franței. Și din această perspectivă, *Artemis* poate fi utilizată ca model atât la nivelul procesului de planificare și generare a forțelor pentru operații, cât și în ceea ce privește oportunitățile privind participarea statelor terțe în context PSAC.

BIBLIOGRAFIE:

1. Firenze, N. (2003). *EU Forces Seeks New Mission After Congo*. Defence News.
2. Kirk, L., Beatty, A. (2003). *European forces for Congo peace mission*, <https://euobserver.com/news/11289/>, accesat la 16 august 2020.
3. Missiroli, A. (2003). *Declaration Strengthening European Cooperation in Security and Defence*. Franco-British Summit, Le Touquet. În *Chaillot Papers*, nr. 67, *From Copenhagen to Brussels: European Defence Core Documents*, vol. IV, EU Security Studies Institute, Paris, 2003.
4. Rutten, M. (2001). *From St. Malo to Nice: European Defence: Core Documents*. Chaillot Paper 47, Paris: ISS Western European Union.
5. Smith, M. (2017). *Europe's Common Security and Defence Policy*. Cambridge: Cambridge University Press.
6. Stale, U., Gurlag, C. (2004). *Operation Artemis: The Shape of Things to Come?*. International Peacekeeping, vol. 11, nr. 3.
7. Taylor, I., Williams, P. (2004). *Africa in International Politics: External Involvement on the Continent*, Routledge.
8. *Conceptul UE privind națiunea-cadru*, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11278-2002-REV-1/en/pdfa/> accesat la 16 august 2020.
9. *Declarația Conferinței de angajament a capabilităților* (2003), https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/misc/Military%20capabilities%20-%20EN.doc.html/, accesat la 12 august 2020.
10. Human Rights Watch, *Ithuri: „Covered in Blood”. Ethnically Targeted Violence in Northeastern DR Congo*. Vol. 15, nr. 11, New York.
11. Official Journal of European Union 2003, L147, 14.06.2003, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003D0432&from=EN>, accesat la 5 august 2020
12. United Nations Peacekeeping Best Practice Unit Report – 2004.